

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 18. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto personas L (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 137/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Militārā dienesta likuma 10. panta otro daļu un 15. panta pirmās daļas 1. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 102. pantam;

1.2. nodrošināt viņas anonimitāti Satversmes tiesas procesā.

2. Militārā dienesta likuma 10. panta otrā daļa noteic, ka karavīram ir tiesības būt par biedru tādās biedrībās un nodibinājumos, kurām nav politiska rakstura, kā arī dibināt karavīru biedrības un nodibinājumus un piedalīties citos nepolitiskos pasākumos, ja šāda darbība netraucē dienesta pienākumu izpildi.

Savukārt saskaņā ar Militārā dienesta likuma 15. panta pirmās daļas 1. punktu karavīram ir aizliegts veikt politisko darbību.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā, lūdzot atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 102. pantam (ieteikums Nr. 91/2022). Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 3. kolēģija 2022. gada 29. jūnijā nolēma atteikties ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu.

Izskatāmajā pieteikumā pēc būtības nav mainījies faktisko apstākļu izklāsts, tomēr tajā ir ietverti papildu argumenti par to, ka apstrīdētās normas nākotnē radīs Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 91. panta pirmajā teikumā un 102. pantā ietvertu pamattiesību aizskārumu. Proti, pieteikumā ir norādīti jauni argumenti par to, ka pamattiesību ierobežojums nenovēršami skars Pieteikuma iesniedzēju un ka apstrīdētās normas nākotnē varētu radīt Pieteikuma iesniedzējai būtisku kaitējumu.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies un kolēģijai no jauna jāvērtē pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pamattiesību aizskārumus var būt arī nākotnē sagaidāms (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma*

lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu). Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību aizskārumu un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārumu (sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu). Nākotnē sagaidāms aizskārumus var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu).

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir profesionālā dienesta karavīrs. Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja vēloties iestāties konkrētā politiskajā partijā, taču apstrīdēto normu dēļ viņa nedrīkstot vienlaikus pildīt karavīra pienākumus un darboties politiskajā partijā. Apstrīdēto normu piemērošanu viņa varētu panākt, tikai pārkāpjot noteikto aizliegumu. Tomēr nebūtu pamatoti prasīt no Pieteikuma iesniedzējas pretlikumīgu rīcību. Pieteikuma iesniedzēja arī norāda, ka viņas interese iestāties konkrētā politiskajā partijā ir saistīta ar mērķi mainīt karavīriem nelabvēlīgo normatīvo regulējumu Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā, bet, ja Pieteikuma iesniedzēja iestātos šajā politiskajā partijā, viņai nāktos mēneša laikā pamest profesionālā dienesta karavīra amatu. Esot nenovēršami, ka apstrīdēto normu piemērošanas gadījumā tiks aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 102. pantā ietvertās pamattiesības, kā arī pārkāpts Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips. Tādējādi pieteikumā ir sniegts pamatojums tam, ka Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības nākotnē tiks aizskartas.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Ņemot vērā to, ka pamattiesību aizskārumus Pieteikuma iesniedzējai varētu rasties nākotnē, uz izskatāmo pieteikumu nav attiecināmas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturrtās daļas prasības.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 102. pantam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas

nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

9. Papildus Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu nodrošināt viņas anonimitāti Satversmes tiesas procesā. Lūgums pamatots ar to, ka konkrētajā lietā tiek pausti Pieteikuma iesniedzējas uzskati attiecībā uz vakcinācijas sertifikāta iegūšanu kā obligātu prasību dienesta pienākumu pildīšanai. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka šāda veida uzskatu paušana varētu rezultēties, tostarp viņas atvaļināšanā no dienesta.

Saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu.

Satversmes tiesas kolēģija, lemjot par lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību, izvērtē, vai šāda lūguma apmierināšana aizsargās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tostarp personas datu aizsardzību, neaizskars personas tiesības uz taisnīgu tiesu un netraucēs objektīvai tiesas procesa norisei, kā arī nepārkāps sabiedrības tiesības iegūt informāciju par konstitucionālo tiesvedību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”*).

Tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību nozīmē, ka indivīdam ir tiesības uz savu privāto telpu, tiesības dzīvot pēc sava prāta, iespējami minimāli ciešot no valsts vai citu personu iejaukšanās (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.1. punktu*). Šīs tiesības ir ļoti cieši saistītas ar personai Satversmes 100. pantā ietvertajām tiesībām uz vārda brīvību (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 2. jūlija sprieduma lietā Nr. 2015-01-01 11.4. punktu*).

Kolēģija secina, ka Pieteikuma iesniedzējas datu izpaušana izraisītu tādu kaitējumu viņas tiesībām un likumiskajām interesēm, kas būtu lielāks par sabiedrības ieguvumu. Konkrētajā gadījumā Satversmes tiesai tās kompetences īstenošanai un likumā noteikto pienākumu veikšanai nav nepieciešams izpaust šīs personas identificējošu informāciju. Tādēļ šajā lēmumā Pieteikuma iesniedzēju identificējoša informācija ir anonimizēta un informācijai par viņas identitāti ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī uz Satversmes tiesas 2016. gada 22. novembra rīcības sēdes lēmumu „Par

kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību”, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Militārā dienesta likuma 10. panta otrās daļas un 15. panta pirmās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 102. pantam” pēc personas L pieteikuma (pieteikums Nr. 137/2022).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2022. gada 18. oktobrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai, pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai par personas L identitāti.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina